

Van de wereld

Beelden van beslotenheid
en bevrijding

25.10.2017 - 25.02.2018

Heilige Wilgefortis, Museum Hof van Busleyden, Mechelen - © Bea Borgers en Mirjam Devriendt

PERSMAP

VAN DE WERELD

PARCUM

25.10.2017 - 25.02.2018

www.parcum.be

Openingstentoonstelling PARCUM

Van de wereld. Beelden van beslotenheid en bevrijding

25.10.2017 – 25.02.2018

De openingstentoonstelling van PARCUM

PARCUM, het nieuwste museum in Leuven, opent officieel de deuren in de historische Abdij van Park. Met de tentoonstelling *Van de wereld. Beelden van beslotenheid en bevrijding* als opener zet PARCUM meteen de toon als hét museum voor religie, kunst en cultuur in Vlaanderen.

In de intimiteit van de Abdij van Park onthult PARCUM kunstschaten uit kerken, kloosters en abdijen die zelden eerder werden tentoongesteld. Naast bruiklenen uit zo'n 25 religieuze instellingen biedt *Van de wereld* ook ruimte voor interactie met hedendaagse kunst. Tussen religieus erfgoed prijkt bestaand én nieuw werk van Mario De Brabandere, Marlene Dumas en Ann Veronica Janssens.

Van de wereld belicht de betekenis van afgezonderd en besloten leven in religieuze context. Eeuwenlang zonderden religieuzen zich af in kloosters, kluisen, bossen en woestijnen, op zoek naar stilte en eenzaamheid. Toch keren zij zich hierbij niet af van de wereld, integendeel, zij staan wel degelijk in de wereld. In hun zoektocht naar God groeien ze van beslotenheid naar bevrijding, en leggen ze tegelijk een weg af van deze wereld naar een andere.

Maar ook vandaag zijn mensen op zoek naar rust en bezinning, weg van alle prikkels. PARCUM zet religieus erfgoed midden in de samenleving van vandaag. Het omvat meer dan alleen religie, maar gaat ook over heel universele thema's zoals angst, schuld, relaties of zingeving.

Zeven thema's nemen de bezoeker mee naar de wereld van kloosterlingen, kluisenaars en heremieten.

I. De opening van het beeld

Van de wereld wil de bezoeker in de eerste plaats uitnodigen te kijken, zich open te stellen voor het beeld. Het beeld vormt een opening, een poort van deze naar de andere wereld. Zoekend naar God, komt de religieuze in een andere wereld terecht. Het gebruik van beelden speelt daarin een belangrijke rol. De tentoonstelling brengt hierin een confrontatie tot stand tussen een middeleeuwse kruisiging en werk van Marlene Dumas.

II. "Blijf in uw cel, en uw cel zal u alles leren"

De volgende zaal gaat terug tot de prillste vormen van afgezonderd leven in de christelijke traditie. Aan het eind van de derde eeuw trokken monniken zich als kluisenaars terug in de woestijn. Heel wat monniken volgden het voorbeeld van de Heilige Antonius, de bekendste kluisenaar. Het leven van een woestijnmonnik was eenzaam, hard en gevaarlijk.

De mens is echter een sociaal wezen. Vanuit die behoefte ontstond het kloosterwezen, een meer gebruikelijke vorm van ascetisch leven. Benedictus van Nursia stelde een kloosterregel op die vele eeuwen dé standaardregel zou vormen voor het kloosterleven. Door de eeuwen heen zijn verschillende kloosterorden ontstaan, elk met hun eigen spirituele beleving en houding tegenover monastieke afzondering.

III. “Zusje, bruid, een besloten hof ben jij, een gesloten tuin, een verzegelde bron”

Het derde thema belicht het idee ‘beslotenheid’ in vrouwelijke religieuze kringen. Hier ontwikkelde zich immers een geheel eigen mystieke beleving en iconografie, gebaseerd op het Hooglied. Deze Bijbelse tekst werd verklaard als een allegorie voor de mystieke liefde tussen Christus en Zijn bruid. Vrouwelijke religieuzen streefden naar eenzelfde verbintenis met Christus zoals beschreven in het Hooglied. Zo toont de tentoonstelling talrijke voorwerpen die getuigen van deze liefdesmystiek en huwelijksymboliek. Het besloten hof, een motief uit het Hooglied, neemt een belangrijke plaats in binnen deze beeldcultuur en staat niet alleen symbool voor hun eigen leven in beslotenheid maar ook voor het behoud van de maagdelijkheid.

IV. Liberata

Een leven in afzondering heeft als ultieme doel de eenwording met God. Naast de mystieke liefde tot Jezus en Maria kent het christendom een bijzondere fascinatie voor het lijden van Jezus. Het is precies in Zijn lijden dat Christus als mens herkenbaar wordt, en de religieuze dichter bij Hem komt. In talrijke heiligenlevens en legendes komen verwijzingen naar Jezus’ lijden aan bod. Zo ontving de Heilige Elizabeth van Spalbeek in diepe meditatie dezelfde kruiswonden als Christus. Opmerkelijk is ook de Heilige Wilgefortis die, aan het kruis genageld, een voorbeeld wordt van het in liefde navolgen van Christus in Zijn lijden.

V. Woudvrouwen en stadskluizenaresen

Onze contreien kenden een eigen traditie van afgezonderd religieus leven. Dit thema belicht het fenomeen van woudvrouwen en stadskluizenaresen.

Als we alle legenden zouden mogen geloven, wemelde het ooit in onze bossen van zogenaamde woudvrouwen, vrouwen die volgens hun legende de toorn van hun vader en minnaar ontvluchtten en zich diep in het woud aan een christelijk leven wijdden. De legendes van woudvrouwen liggen dikwijls aan de basis van de groei en bloei van heel wat christelijke parochies in Vlaanderen. In de tentoonstelling komen onder meer de Heilige Alena van Vorst, de Heilige Dymphna van Geel en de Heilige Odrada van Balen aan bod.

Stadskluizenaresen profileerden zich als onafhankelijke raadgevers en bemiddelaars in naam van Maria. *Van de wereld* toont onder andere een verzameling relictten van de Heilige Coleta. Zij liet zich in 1402 in metselen in een kluis tegen de Notre-Dame in Corbie. Langs een raam in haar kluis sprak ze gelovigen toe die haar advies kwamen vragen; ze legde hen preken uit en onderwees hen uit de Bijbel. Een houten schuifraam gaf haar uitzicht op het altaar. De voorwerpen van de Heilige Coleta worden vandaag als relik vereerd in het klooster van de clarissen-coletienen van Gent, en werden uitzonderlijk in bruikleen gegeven voor deze tentoonstelling.

VI. Door het beeld over het beeld

Van de wereld gaat in op het belang en de betekenis van het beeld binnen deze besloten beeldcultuur. Waar mannen zich hoofdzakelijk bedienden van het woord, drukten vrouwen zich meestal visueel uit. Een manuscript uit de collectie van de Abdij van Park toont een voorstelling van de vijf wonden van Christus, volledig geabstraheerd en geïsoleerd van Zijn lichaam; het beeld maakt het lijden haast voelbaar. Zowel het maken als het bekijken van deze beelden leidde tot een vorm van concentratie en meditatie.

Binnen dit thema brengt de tentoonstelling een dialoog tot stand met het werk van Mario De Brabandere. De kunstenaar focust zich op het maken van krachtige vormen. Net als de religieuze voorstellingen vormen zijn tekeningen een oefening in het pure kijken; naar vorm, kleur en compositie. De Brabandere nodigt de toeschouwer uit stil te worden, tijd te nemen en te kijken.

VII. Een ultieme sculptuur – Ann Veronica Janssens

Tot slot stelt *Van de wereld* het werk van Ann Veronica Janssens centraal. De menselijke ervaring van het kijken krijgt hierin een hoofdrol. In haar werk gebruikmakend van vloeiende, vluchtige en efemere materialen, zoals water, lucht (*Golden Air*) en licht (*Untitled (Martin Mac 2000 performance)*) daagt Ann Veronica Janssens de grenzen van materie en concept uit; het werk komt dicht bij het efemere, tast de grenzen af tussen het materiële en het immateriële.

Een nieuw museum in de Abdij van Park

De Abdij van Park is een oase van rust op een boogscheut van hartje Leuven. De 12de-eeuwse norbertijnenabdij is met haar kerk, poortgebouwen, watermolen en visvijvers één van de best bewaarde abdijcomplexen in Europa. Met de opening van PARCUM zal het claustrum van de abdij voor het eerst sinds lang weer toegankelijk zijn voor het publiek.

Momenteel ondergaat het historische abdijcomplex een grootse restauratiecampagne. De pas gerenoveerde ruimtes in de westvleugel en het voormalige spreekhuis van de abdij vormen nu de museumzalen van PARCUM. Hiermee beschikt het museum over zo'n 800 m² tentoonstellingsruimte. Wanneer het abdijgebouw volledig gerestaureerd is, heeft het museum met zo'n 2000 m² ook de ruimte voor een permanente collectiepresentatie.

PARCUM: dialoogmuseum voor religie, kunst en cultuur

De komende jaren brengt PARCUM wisselende thematentoonstellingen op het kruispunt van religie, kunst en cultuur. PARCUM profileert zich als dialoogmuseum. Het museum zet daarmee bewust in op dialoog op verschillende niveaus: tussen religieus erfgoed en hedendaagse (mondiale) thema's, tussen gelovigen en niet-gelovigen, tussen verschillende levensbeschouwingen, tussen jong en oud ... PARCUM kadert religieus erfgoed binnen de hedendaagse samenleving. Het gaat meestal over heel universele thema's en biedt antwoorden op vragen die vandaag net zo actueel zijn als eeuwen geleden.

Een permanente collectie volgt over enkele jaren, wanneer een volgende gerestaureerde vleugel van de abdij in gebruik wordt genomen. Tot die tijd komen er alleen tijdelijke tentoonstellingen.

PARCUM, het museum voor religie, kunst en cultuur, is een initiatief van het Centrum voor Religieuze Kunst en Cultuur vzw (CRKC). Dit door de Vlaamse overheid erkende

expertisecentrum voor religieus erfgoed, is al sinds haar ontstaan in 1997 gevestigd in de Abdij van Park. Het CRKC ondersteunt religieuze gemeenschappen bij het beheer van hun patrimonium. Zo bouwde het CRKC een stevige kennis op over het religieus erfgoed dat in ons land aanwezig is.

De tentoonstellingscatalogus

Bij *Van de wereld* verschijnt de gelijknamige catalogus die meer inhoudelijke duiding geeft bij de tentoonstelling. Naast een fraai geïllustreerd catalogusgedeelte, wordt elk thema uit de tentoonstelling ingeleid door wetenschappelijke bijdragen van diverse auteurs. De catalogus verschijnt in het Nederlands (met Engelse vertaling) bij Davidsfonds Uitgeverij.

Het boek is in de boekhandel en in de museumshop van PARCUM te koop voor € 39,99.

Praktisch

PARCUM – Dialoogmuseum voor religie, kunst en cultuur

Abdij van Park 7
3001 Leuven

T 016 40 60 73
info@parcum.be

Openingstentoonstelling

Van de wereld. Beelden van beslotenheid en bevrijding

Wanneer

Van 25 oktober 2017 tot 25 februari 2018

Openingsuren

Dinsdag – zondag: van 10 uur tot 17 uur

Gesloten op maandag en feestdagen, en op 24 en 31 december.

Tickets

€ 10

€ 8 (kortinghouder)

€ 5 (12-18 j.) | gratis (-12 j. / ICOM)

Audioguide of bezoekersgids inbegrepen

Meer info

www.parcum.be

Lijst van werken

Een volledige lijst van de tentoongestelde werken is te vinden op

<https://www.parcum.be/assets/141>.

Lijst van bruikleengevers

Een volledige lijst van de bruikleengevers is te vinden op

<https://www.parcum.be/assets/140>.

Partners

PARCUM is het museum voor religie, kunst en cultuur en is door de Vlaamse overheid erkend als regionaal museum. Het valt onder de structuur van het Centrum voor Religieuze Kunst en Cultuur (CRKC vzw). PARCUM wordt gesteund door onder andere de Vlaamse Bisdommen, de KU Leuven, Unie van de Religieuzen van Vlaanderen, Provincie Vlaams-Brabant, Stad Leuven en de vzw Abdij van Park.

Perscontact

Curator

Liesbet Kusters
+32 (0)16 40 60 73

liesbet.kusters@parcum.be

Voorzitter wetenschappelijk comité

Jan Klinckaert
+32 (0)16 40 60 73

jan.klinckaert@crkc.be

Perscontact

Loes Verschuren
+32 (0)16 40 60 73

loes.verschuren@parcum.be

Persfoto's

Via deze link <https://www.flickr.com/photos/parcum/> kan u een selectie aan afbeeldingen terugvinden. Op aanvraag kunnen ook andere afbeeldingen ter beschikking gesteld worden. Gelieve de bijhorende credits te vermelden.

